

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inzerate) vsprejema upravnništvo in ekspedierja v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 183.

V Ljubljani, v ponedeljek 12. avgusta 1895.

Letnik XXIII.

Črne bukve kmečkega stanu.

9. Zvezne države v severni Ameriki.

(Dalje.)

d) Farmovska zveza.

Propad, ki je vedno bolj zija malim in srednjim farmovcem nasproti, jih je nekoliko vzdramil. Jeli so misliti, kako bi se dalo pomagati njihovem stanu. Ustanovila se je pred dobrimi 10 leti farmovska zveza — »Farmers Alliance«, ki se je brž razširila po zapadu in jugu; sedaj segajo njene korenine že do novega Angleškega. Poleg te zveze imajo zamorci svojo posebno zvezo istega namena, »Colored Alliance«. Vseh udov v obeh zvezah je že blizu 5 milijonov — z delavci vred, ki so se njima pridružili.

Take zveze imajo gospodarski in politični namen. Farmovce hočejo z združenimi močmi vzgojevati v umnem gospodarstvu, ustanavljati gospodarske zadruge, razširjati načela pravičnosti in ljubezni do bližnjega, skrbeti za ceno posojila.

Politično pa nameravajo skrbeti za pošteno vlado s tem, da zmagajo pri volitvah, in izposlovati, da se sklenejo kmetijstvu ugodni zakoni, kakor so se že večkrat sklenili velikim obrtom in kapitalistom v korist. Za ženske zahtevajo ravno tiste politične pravice, kot za moške, in zato vsprejemajo tudi ženske v svojo organizacijo.

Za politične vspehe je bilo treba farmovcem zaveznikov; iskali so jih pri obrtnih delavcih in so jih tudi našli. Na vzhodu Misipijeve doline so se mnogoštevilno združevali delavci s poljedelci. Sklepali so mej seboj pogodbe in zveze za dalj časa ali pa samo za posamne slučaje. Tako n. pr. v Ohio, Indiani, Wiskonsinu, Minesoti, Jovi, Michiganu in drugod; velikrat so s tem dosegli sijajne politične vspehe.

Nova zveza delavcev in farmovcev se je jela imenovati »Union Labor Party«; zmagala je že v Ohio, Teksasu, Minesoti, Koloradi, Nebraski in v

Kaliforniji. Marsikje se je že dlje časa ohranila na krmilu.

Vendar pa vkljub takim slučajnim političnim zvezam farmovska zveza deluje popolnoma samostojno. Izdelala si je načrt, po katerem deluje. V njem zahteva mej drugim: slobodno kovanje srebrnega denarja, naravnostne volitve senatorjev po ljudstvu, prepoved takozvanih terminokupčij v poljedelstvu in obrtu in stroge kazni za nje. Vrh tega je pa v svoj program vsprejela (1889 in 1890) tudi te-le zahteve: Vlada naj v vsaki grofiji naredi neko skladišče, kamor lahko pripeljejo farmovci svoje žito in sploh svoje pridelke. Vlada naj sprejme vse to v svoje varstvo. Vrednost shranjenega blaga določi skladiščni tajnik in od določene svote naj da vlada vsakomur, ki je žito spravil, 80 odstotkov, farmovcu na posodo pa 1 odstotek. Poleg tega naj vlada posoja nazemljišča do tiste svote, kolikor so vredna, po 2 odstotka. Da dobi vlada za to denarja, naj izda papirnat denar v vrednosti vseh od farmovcev-dolžnikov podpisanih dolžnih pisem.

Kakor vidimo iz tega, so se severno-ameriški farmovci ognili žitnega monopola, ki ga pri nas, vzlasti na Nemškem, zagovarjajo takozvani agrarci; vsprejeli so zahtevo skoraj brezobrestnega državnega posojila. Njihove želje s tem še niso ugasnile. Zahtevali so namreč tudi, naj se vsem inozemskim družbam kratko malo odvzamejo posestva, ki jih imajo v zveznih državah; gledé na davke pa hočejo jedini stopnjevani dohodninski davek.

Gledé na kapitalistične družbe je farmovska zveza že zmagala leta 1887, ko se je dne 3. sušca izdal zakon, ki je zabranjeval tujim posamnikom ali družbam, ki so se ustanovile izven ozemlja zveznih držav, pridobivanje zemljišča po krajih, uniji podložnih. Ker bi se pa družbe lahko ustanovljale v zveznih državah, dasi bi imele večino inozemskih članov, zato se je prepovedalo vrh tega

pridobivanje posestev vsem družbam, ki imajo več nego 20 odstotkov inozemskega kapitala.

Farmovcem pa ta zakon še ni zadostoval; oni hočejo, da se kar brez ovinkov tujim družbam zapleni posestvo. Mrznja do tujih bogatinov se sicer še večkrat kaže pri farmovski zvezi. Tako je na pr. meseca avgusta 1891 sklenila Long Islandska podružnica te zveze, da se morajo Amerikanke, ki se omože s kakim inozemskim plemičem, prav posebno kaznovati; kongres mora sploh vse potrebno oskrbeti, da se to nikdar več ne zgodi.

Taki pojavi so na demokratičnih ameriških tleh res smešni, toda žilavost in neko zaupljivo delavnost kažejo vender-le. In to je dobro!

Sploh si pa ne smemo misliti, da je v Ameriki treznost in resnost kaj večji nego pri nas. Raje bi trdili, da je je pri nas več. Še pri tako ozbiljni, strogo gospodarski organizaciji, kakor je farmovska zveza, je v navadi mnogo skrivnostnih obredov. Več vrst ima; izvoljenci morajo slovesno priseči, da nikedar ne izdado društvenih tajnostij; poseben obrednik določa zunanji red pri posvetovanjih, sejah i. t. d. Takih igravic imajo v Ameriki tudi druge organizacije čez glavo dovolj.*) Ljudje si pač ohranjajo vedno neka nagnenja k tajnostim, če so tudi v Ameriki. Človeška natora ostaja v bistvu, v svojih lastnostih in razmerjih neizpremenjena tudi sredi orjaških motorjev in tovarniškega dima.

Državi farmovska zveza v marsičem koristi. Doslej sta uganjali v Ameriki dve jedini veliki stranki, demokratje in republikanci, samo veliko politiko. Farmovci prinašajo vmes nekaj smisla za važna gospodarska vprašanja. Država se je za poljedelstvo brigala samo začetkom; farmovska zveza ji bo odslej gotovo odščipnila še marsikako drobtinico v svojo korist, kakor jih je že več v kratkem času svojega obstoja. Vender je pa gotovo, da v svoji sedanjí osnovi nikakor ne kaže, da bi mogla zamašiti vse vrelce, iz katerih bruha zlo na kmečki stan. — Pri volitvah se ji prilizujejo

*) Prim. Dr. R. T. Ely, The Labor Movement in America. New York. Thom. Y. Crowell; vzlasti str. 333 nasl.

LISTEK.

Vrlemu možu v spomin.

Iz Bele Krajine 8. avg.

Cesar smo se bali, se je zgodilo. Dratena žica nam je sporočila, da je v Mekinjah pri bratu župniku umrl gospod Josip Rihar, voditelj našega okrajnega glavarstva.

„Skoda zanj, takega ne bomo več imeli!“ to je splošna, častna sodba o njegovi prezgodnji smrti. Bela Krajina! ti žaluješ ob krsti svojega okrajnega glavarja in prav imaš. Malo časa je bil v tvoji sredini, pa vreden je, da se ti oko porosi o britki zgubi.

Ljubil te je, za te je delal, za te je skrbel, za te je žrtvoval svoje duševne in telesne sile, — in ti si vanj stavila svoje zaupanje.

Rad je k sebi klical občinske predstojnike, pri župnikih je popraševal po gmotnem stanju ljudstva in videč, da bo tu in tam treba pomoči, se je pra-

vočasno oglašil na merodajnem mestu za podporo. Zlasti mu je bilo pri srcu, da se po trtni uši in strupeni rosi vničeni vinogradi, edini vir blagostanju belokranjskega ljudstva, zopet prenove. O kako je on nagovarjal gospodarje, da prično z obdelovanjem trtja, kako jim obljuboval vsestranske pomoči, sam jim pisal prošnje za brezobrestni predujem, gledal na to, da sta državni trtnici v Črnomlju in Drašičih v redu. Metliška podružnica ima svojo trtnico, zdaj si priredi drevesnico; — pokojni Rihar ima pri tem največ zasluge. Zatorej mu je kmetijska podružnica pri zadnjem občnem zboru jednoglasno izrekla zahvalo.

Strog je bil v svojem uradu, vesten v spolnovanju svojih dolžnostij, delaven do skrajnosti, da še preveč delaven. Kar se je v prejšnjih letih zanemarilo, hotel je vse vrediti, zatorej je delal, delal ves dan, delal pozno v noč, tedaj ni čuda, da so jele pešati itak ne preveč trdne telesne moči. Dobil je odpust, da se oddahne, opomore, okrepi za daljno delovanje v črnomeljskem okrajnem glavarstvu. Ravno tu v Črnomlju je treba moža čistega značaja,

vsestranske izobraženosti, neumornega delovanja, — in tak mož je bil pokojni Rihar. Dal nam Bog vrednega naslednika!

Kakor je bil Rihar popolnoma na svojem mestu kot c. kr. uradnik, bil je pa tudi izvan urada ljudstvu najlepši vzgled. Povse krščanskega mišljenja, kazal je tudi pred svetom, da je katoličan. Vsestransko je izpolnjeval dolžnosti, katere sta mu nalagali vera in cerkev.

Dobro vedoč, da je šola ne le izobraževalnica, ampak v prvi vrsti vzgojevalnica, obračal je vso svojo pozornost na šolo, zlasti na učiteljsko osebo; neizprosno je odstranjeval vse nedostatke škodljive vzgoji otrok, pogubne učiteljskemu ugledu.

Sin slovenskega naroda je bil zvest svoji narodnosti v mišljenju in djanju.

Tak je bil naš Rihar! In tega vrlega moža ni več med nami. Mi se klanjamo božji previdnosti.

Bela Krajina, blagi Josip, te ne bo pozabila. Ohranila te bo v hvaležnem spominu.

Počivaj v miru! Sveti ti večna luč!

1/2 6 mm

oboji: republikanci in demokratje, toda nobenega izmed njih ni volja le s prstom ganiti, da se zlomi kapitalizmu tilnik. — Po pravici se tudi bojé, da jadrajo farmovci v neki nevaren državni socijalizem in s tem spravljajo v nevarnost samostojnost posamnih držav. Državnega socijalizma in centralizma se pa do dna duše boji vsak zaveden zvezni državljani.

Nam daje samo jedna stvar upanje, da se bo ameriški farmovec rešil. Veren je še v svoji večini in spoštuje duhovski stan. V veri bo dobil dovolj moči, da se otrese svojih škodljivih svetovalcev, da se oboroži s pogumom in vstrajnostjo in da si pribori stoječ na večnih božanstvenih načelih Kristove vere svobodnejših, lepših dnij. Mi mu jih iz srca želimo in hvalimo Boga, da ima pot do njih že precej pripravljeno.

Stalni domovi, prometna sredstva in sedaj še vedno bolj vzbujajoči se duh stanovske vzajemnosti so tolažljiva znamenja. Usoda severno ameriškega farmovca je za našega kmeta najpomembnejši.

Videli smo, da je njegov propad provzročil kapitalizem.

Zemljišče mora proizvajati denar, ne pa jedi, s katero se hrani človek, ne obleke, s katero se pokriva. Tako veleval kapitalizem in s tem je že podpiran pogin kmečkemu stanu. Boj proti temu mora izvesti najprej ameriški farmovec in recimo še ruski kmetič, sicer so vse naše zmage brez stalnega vspeha. Sredi svoje razprave smo zato razmotravali farmovske razmere; v njih gledamo razlago svojim ranam; v njih upanje in strah svoje bodočnosti. Upajmo, da se zapre kedaj zveznih držav kmetiču črna knjiga in s tem tudi našemu iz mraka pomore do zarje boljših časov.

(Dalje sledi.)

Hrvatska tangenta za autonomne potrebe.

Iz Zagreba, 6. avgusta.

Za prihodnje leto se bode povečala hrvatska tangenta v proračunu za autonomne posle čez pol milijona. Ta veliki prirastek sledi seveda iz povečanih dohodkov Hrvatske, in sicer ne vseh, kakor je znano. Hrvatska je namreč prikrajšana za lep dohodek pri železnicah, poštah in brzojavah. O tem Mažari molé in ne dajo nobenega sporočila, samo da za njihove poslove več preostaja. Hrvatska opozicija je sicer to zadevo spravila že večkrat na dnevni red, ali se naši poslanci na ogerskem zboru vendar še ne upajo započeti borbe za tako pravično stvar. Bržkone mislijo še čakati do l. 1897, ko pride tako do novega dogovarjanja o tangenti, ali pa še morda o popolnej izpremembi finančijelnih odnošajev obeh kraljevin. Morda vendar Hrvati zahtevajo takrat slobodne financije, kajti odvisnost od Ogorske v tej zadevi ne more biti Hrvatski nikdar koristna, če tudi to naši zavezniki trobijo na vsa usta, točnih računov o naših dohodkih pa nikdar ne pokažejo, tudi ne na zahtevanje naših poslancev. V tem pogledu je potreben jasen dogovor, kajti le po tem morejo biti tudi jasni računi. To pa ni bila hrvatsko-ogerska nagodba, nego je bila prevedena z raznimi vrzeli, skozi katere so Mažari vedno lahko uhajali na našo stran in našo škodo. Te vrzeli je treba pri bodoči nagodbi popolnoma zapreti ter se tako obvarovati vsake škode. Nadejamo se, da bodo to Hrvati storili na svojo korist.

Po povečanej tangenti in po nekkih lastnih dohodkih od autonomnih oddelkov bode znašal ves prihod Hrvatske za l. 1896 okoli devet milijonov goldinarjev. Proračun za leto 1895 je znašal od tangente 7.843.000 gld., a od lastnih dohodkov 568.000 gld., vkup tedaj 8.411.000 gld. Kakor sem že javil, se je v javnem proračunu za bodoče leto z ozirom na povečane dohodke pretresal v konferencijah še pred banovim odhodom, a konečno se bode ustanovilo vse v jeseni, ko se ban povrne, in ko bode ogrska vlada javila čisto in definitivno svoto bodoče tangente.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. avgusta.

Dunajske občinske volitve. Dolgo zaželeni rok za občinske volitve je sedaj menda vendar določen. Volitve se bodo vršile v drugi polovici meseca septembra. Tretji razred voli 16. ali 18. septembra, drugi in prvi razred v naslednjih dneh. —

Število volilcev znaša približno 85.000, torej skoro 6000 več, kakor pri zadnjih volitvah l. 1891. Vladni komisar ima rešiti le še kakih sto ugovorov proti volilnim imenikom. Svota vseh vloženih ugovorov znaša blizu 7000, od katerih je bilo nad 3000 ugodno rešenih. Akoravno se je zavlekel rok za volitve, vendar je prišel za liberalce še prenašlo. Skoro gotovo še niso dovolj pripravljeni, tem manj, ker se njihovi židovski vodje še vedno sprehajajo po letoviščih.

Župnik dr. Deckert, o katerem smo pred nekaj časa poročali, da je bil tožen, ker je razdeljeval tiskane „nujne prošnje“ za milodare v cerkvene namene, je oproščen, kakor je bilo pričakovati, vsake kazni. Na zadnji strani omenjenih prošenj so bile naznanjene knjige, katere je izdal župnik in katerih čisti donesek je bil ravno tako namenjen za cerkvene potrebe. Nasprotniki so ga tožili, da nima nikake pravice do razprodaje knjig. Pri obravnavi ga je zastopal pravnik dr. Löw, kateremu se je posrečilo na podlagi § 15. državnega zakona ovreči vse zatožbe, ker je v smislu tega zakona opravičen vsak cerkveni predstojnik prositi milodarov za cerkev in njene potrebe. Poleg tega je še župnikova zasluga, da je izdal knjige v ravno isti namen. Kakor se vidi, so se njegovi nasprotniki, seveda židje, zopet prav dobro opekli.

Italijanski in francoski protiframasonski shod bode 29. septembra, na praznik sv. Mihaela arhangelja, varuha katoliške cerkve v Bruslju ali Freiburgu. Obravnavale se bodo te-le točke: 1. Praznovanje 20. septembra v Rimu, katero je odredil italijanski parlament in odobril „katoliški“ kralj Umberto Savojski. 2. Novi davčni zakon v Franciji. 3. Proticerkven zakon na Ogorskem. 4. Prostožidarska zločinstva v Puerto Principe, Braziliji i. t. d.

Belgijski liberalci še sedaj ne mirujejo, akoravno jasno vidijo, da jim vpitje in rovarstvo nič ne koristi. Ker ne morejo ovreči vsprejetega šolskega verskega zakona, zato poskušajo na drug način svojo srečo. V bruseljskem predmestju St. Giles je sklical mestni šolski svetnik Morichar več starišev ter jim nekako tako-le govoril: Upam, da ne boste pošiljali svojih otrok k verskemu pouku. Ne pripočam vam pa tega, ker sem sovražnik vere, ampak zato, ker menim, da ima vera svoj prostor v cerkvi, znanost pa v šoli. — Upati smemo, da so belgijski katoliki že trdno prepričani o potrebi verske šole in da se ne bodo dali zapeljati liberalnim zvijačam.

Angleška in zločinstva v Kini. Vsi ondotni listi obsojajo grozna zločinstva, katero so izvršili kitajski razbojniki nad angleškimi misijonarji. Mej drugim piše „Times“, da bodo tako Angleška, kakor Zvezne amer. države strogo postopale proti kitajski vladi. Umori v Ku-Cengu ne smejo ostati nekažnjivi, tembolj, ker v teh pokrajinah niso več varni inozemci. Misijonskim družbam se svetuje, naj zapuste nasebino, ker ravno one provzročujejo največ nemirov. Za katoliške misijone bo to zelo koristno, ker se morajo na Kitajskem boriti tako proti paganom, kakor proti Angležem. Z gotovostjo se namreč sme trditi, da angleški misijonarji bolj ovirajo naše misijonarje, kakor pa Kitajci sami. Vsekako bi pa bilo umestno, da bi poleg Angleške tudi druge evropske države skrbele za mir na Kitajskem.

Cerkveni letopis.

Petstoletnica vremske fare

se bode slovesno obhajala na praznik Vnebovzetja M. D. dne 15. t. m. — Sv. Oče Leon XIII. so s posebnim „breve“ razpisali popolne odpustke pod navadnimi pogoji za vse vernike, kateri na imenovani praznik ali v njegovi osmini obišejo vremsko farno cerkev. — Gotovo bode mnogo Notranjcev pri tej priliki obiskalo starodavno romarsko vremsko cerkev ter se vdeležilo razpisanih odpustkov.

Socijalne stvari.

Friderik Engels.

V soboto dopoldne so v Londonu sežgali mrtvo truplo jednega najznamenitejših naših sodobnikov — Friderika Engelsa. Novodobnega časopisja lahkokrila četa se ne meni za to; posla ima s Crispijem, Viljemom II., bolgarskim knezom; zasledovati mora vsakovratne ministre in poslance; reševati mora s kakimi zakotnimi volilnimi agitacijami domovino in — sebe. In vendar zginjajo vse jednodnevne spletke, vse sedaj v javnosti razboznane osebe, če jim tudi zlati ovratniki ovijajo vrat ali

cela vrsta redov teži prsi, pred možem, čegar pepel so položili — čakati vstajenja.

Da, jeden najznamenitejših mož naše dobe je bil rajni Friderik Engels. Z Marksom vred je zgradil „znanstveni“ temelj socijalni demokraciji in po smrti svojega prijatelja (1882) je stal na čelu temu orjaškemu gibanju kot duševni voditelj, večjega vpliva, mogočnejše oblasti, nego mnogo vladarjev.

Rodil se je dne 20. novembra 1820 v Barmenu; oče mu je bil tovarnar. Kot mladenič se je posebno pečal s Hegelom in Feuerbachom, ki sta Kantov kritizem srečno izpeljala v — modroslovski nihilizem. Engels je izpopolnil, kar jima je manjkalo. L. 1844 se je seznanil z Marksom. Spisal je za list „Deutsch-französ. Jahrbücher“ članek „Umriss zu einer Kritik der Nationalökonomie.“ — Od tedaj sta delovala ta dva moža vzajemno. Skupno sta sestavila komunistični manifest koncem leta 1847, skupno sta vodila vstajo v Elberfeldu, Solingenu, Düsseldorfu l. 1849, skupno sta vodila „internacionalo“ in, ko je ta nehala, organizacijo socijalno-demokratske stranke.

Spise Engelseve in njih pomen razložimo čim najpreje na tem mestu. Za danes samo to pravimo: Materijalizem nervozno zabavlja očega La Mettrieja, hinavskega Voltaireja, podlega Häckela, lizuna na zgorej, je padel z Engelsom. Megleno zmedeni idealizem v Heglovem revolucijskem modroslovju je vničil ta mož. Nesramno dvojno ulogo, katero so igrali in še igrajo politiki naše dobe, drugače sami zase, drugače proti ljudstvu govoreč, je on najsijajneje razkril; zlobno zagrizenost profesojinovanih brezbožnikov in protivercev: Baura, Straussa, Renna je on izpopolnil.

Engels je bil najdoslednejši, najpozitivnejši in vsled tega najnevarnejši ateist naše dobe; za njim plačejo milijoni, ki so se iz njegovih knjig in spisov nasrkali njegovih idej — pristnega, neskajenega materijalizma. Po pravici ga smemo imenovati kralja verskega in modroslovskega nihilizma. Umrl je; njegovo delo pa živi kot največja trdnjava brezboštva in revolucije. Mi vemo sicer z božjo gotovostjo, da konečno ne zmaga, toda to pa tudi lahko vemo, da je s svojim dosedanjim delovanjem ne bomo premagali. Kedar se je oglašil nemški revolucionar stari Engels, so ga poslušali delavci treh delov sveta in ga ubogali; ko se ozivlje sveti Oče, naš nezmotni voditelj, ga poslušamo — in pač premalo ubogamo. V boju mora veljati povelje. Torej držimo se papeževega povelja, v svesti, da je jedina sila, ki je zmožna vstaviti se Engelsevem delu — katoliška cerkev!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 12. avgusta.

(Ker je sebotni „Narod“ pod naslovom „Prva puška je počila, — pozor, narodnjaki!“ ponatisnil našo izjavo glede deželnozborskih volitev, zdi se nam primerno, da tudi mi objavimo opazke, s katerimi jo je podal svojim somišljenikom. „Narod“ piše: „Ta, s staro frazo o našem liberalstvu zasoljena izjava je zlasti zanimiva glede utemeljevanja. Po vsem, kar se je pred starotrškim shodom in potem godilo, drzne si nasprotna stranka trditi, da so jo naša „izzivanja“ prisilila k samostojnemu postopanju! Kdo se smeje? Da občinstvo spozna celo patentovano hinavščino, omenimo za danes le toliko, da je nasprotna stranka že 5. decembra lanskega leta razposlala do svojih somišljenikov tiskan poziv, s katerim je vabila k zaupnemu posvetovanju, da se sklepa o volilni organizaciji in voli definitivni volilni odbor. In sedaj se delajo ti ljudje kot krotka piščeta, ki se morajo pred nevihto skrivati pod peroti koklje! — Somišljenike in zlasti zaupne može narodne stranke opozarjamo, da se resno pripravljajo za volilno borbo.“ Tako „Narod“! Na to odgovarjamo: Res je, da so se že decembra meseca m. l. pričela naša posvetovanja o volilni organizaciji — kajti tudi radikalna stranka jih je že zdavnaj pričela. — Mi jej tega nikakor ne očitamo, kakor ona nam. Naš objavljeni sklep pa so provzročila zadnja „izzivanja“ nasprotna stranke. — Tako je tedaj počila druga puška. Naši zaupni može dobro vedo, da ni nova repetirka — temveč zarjavela stara puška na kreslini kamen ex anno 1811.

(Nadvojvoda Ladislav.) Iz Spod. Dravograda dne 11. avgusta: Nadvojvoda Ladislav, sin nadvojvode Jožefa, dospe danes zvečer semkaj ter tukaj prenočuje. Visoki gost potuje v St. Pavel v

labodski dolini, kjer obišče grobe svojih pradedov Habsburžanov v tamošnji samostanski cerkvi. Tam daroval se bo jutri v navzočnosti nadvojvode slovesni rekvijem. Od tu odpotuje v torek zjutraj v Inomost. Nadvojvoda Ladislav postal je dne 13. julija t. l. polnoleten.

(Nadvojvoda Franc Ferdinand d' Este) je za pljučnim katarom neznatno obolel. Letošnjih jesenskih vojaških manevrov se ne bode vdeležil, nego nastopi dopust.

(V Prago — na češko-narodopisno razstavo!) Odbor za prireditve razstavnega vlaka v Prago, nam je poslal „Oklic“, v katerim vabi Slovence, da pohite v čim večjem številu v Prago na razstavo. Poseben razstavni vlak pojde iz Ljubljane dne 31. avgusta — ob 5. uri 45 minut zvečer in pride v Prago ob 4. uri popoldne dne 1. septembra 1895. Vozne cene so naslednje: Ljubljana I. razred gld. 40.—, II. razred gld. 30.—, III. razred gld. 19.—; Litija gld. 38.—, 29.50, 19.—; Zidan Most gld. 37.—, 28.50, 19.—; Laški Trg gld. 37.—, 27.75, 18.50; Celje gld. 37.—, 27.75, 18.50; Št. Jurij gld. 37.—, 27.50, 18.—; Poličane gld. 36.—, 27.—, 18.—; Pragarsko gld. 36.—, 27.—, 18.—; Maribor ali Spielfeld gld. 34.—, 25.50, 17.—; Gradec ali Bruck na M. gld. 30.—, 22.50, 15.—; Dunaj, I. raz. gld. 15.50, II. raz. gld. 10.50, III. raz. gld. 5.50. Vlak bo vozil po južni železnici do Dunaja in od tod preko Taborja v Prago. Le ako se oglasi dovolj vdeležencev, pojde tudi poseben vlak iz Trsta. Cene iz Trsta v Prago bodo: Trst I. razred gld. 48.—, II. razred gld. 36.—, III. razred gld. 24.—. Nabrežina gld. 46.—, 34.50, 23.—. Sežana gld. 45.—, 33.25, 22.50. Divača gld. 44.—, 33.—, 22.—. Sv. Peter gld. 43.—, 32.25, 21.—. Postojina gld. 42.—, 31.50, 21.—. Rakek gld. 42.—, 31.50, 21.—. Logatec gld. 42.—, 31.50, 21.—. Borovnica gld. 42.—, 31.50, 21.—. Kdor se misli vdeležiti tega vlaka, pošlje naj denar za dotični razred jednemu podpisanih odbornikov do 25. avgusta t. l. Vsakemu vdeležencev pošlje se koj legitimacija, s katero se bode dobival vozni listek. Program potovanja v Pragi priobči se pozneje. V Ljubljani, dne 12. avgusta 1895. Ivan Hribar, predsednik. Dr. Danilo Majaron, podpredsednik. Anton Trstenjak, tajnik.

(Perotne obravnave), ki se pričnejo 26. t. m., se bodo vršile v „Tonhalle“ filharmoničnega društva, na Kongresnem trgu.

(Par popravkov — čitateljem v zabavo.) Z ozirom na § 19. tiskovnega zakona na dopis z Hrenovic dne 5. avgusta v št. 179 „Slovenca“ prosim uljudno, da izvolite v prihodnji številki Vašega lista sprejeti nastopni popravek: Ni res, da bi jaz o priliki dotičnega požara v Goričah komu rekel: „Danes smo pokazali hvaležnost Hrenoviški občini; res pa je, da se Postojnsko gasilno društvo gasitve ni moglo vdeležiti, ker mu je slavno županstvo Hrenoviško z dopisom z dne 28. februarja 1895 št. 100 „vsled enoglasnega sklepa občinskega odbora“ odrekalo povrnitev morebitnih stroškov, katere bi vtegnilo imeti naše gasilno društvo v slučaju, če bi se vdeležilo kje gasitve v Hrenoviški občini. Ni res, da bi jaz Hrašane „dobro ozmirjal“; res pa je, da sem kot načelnik primerno grajal oddelek Postojnskega gasilnega društva z Hraš zato, ker je rabilo orodje postojnskega gasilnega društva izven Postojnske občine, ne da bi zato imelo dovoljenja od načelnikstva in ne da bi, Hrenovska občina našo brizgalno zahtevala. Ni res, da bi jaz koga grajal zato, ker je gasil in tudi ni res, da bi jaz rabil besede: „čemu hodite v tako nehvaležno vas, kakor Goriče gasit“; res pa je, da bodisi gasilno društvo Postojnsko ali jaz ne delam razlike mej vasmi ali mej strankami, kadar treba pomoči, da pa se držim društvenega sklepa, vdeležiti se gasitve pri požarih izven Postojnske občine le tedaj, če to žele dotične občine, in društvu obljubijo povrniti stroške, kateri mu navadno nastanejo pri taci vdeležbah. — Velespoštovanjem Matija Petrič, načelnik gasilnega društva. — V Postojini, dne 9. avgusta 1895. — Gospod Dekleva popravlja:

Z ozirom na določbe tiskovnega zakona izvolite sprejeti sledeči popravek dnevne novice „Sobotni Slov. Narod“ v listu z dne 6. avgusta 1895: Ni res, da sem se jaz slučajno izkopal pri vsiklični ob-

ravnavi proti g. P. Bohinju. Ni res, da bi mi bilo, ako se ne bi bil izkopal, treba sedeti na več mesecev v ječi. — G. P. Bohinjec me je, ne da bi mu bil jaz najmanjše prizadejal, dne 3. novembra 1894 pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Postojini ovadil zaradi kupovanja volilnih glasov. Ta ovadba odstopila se je kazenskemu sodišču, katero je taisto na predlog c. kr. državnega pravdnikstva proti meni in drugim sumničnim po zaslišanji od g. P. Bohinjea samega navedenih prič kot popolnoma nevtemeljeno zavrnilo. — Ravno zaradi tega pa, ker me je g. P. Bohinjec neosnovano kupovanja volilnih glasov dolžil, druge pa v bolj prividnih besedah le sumničil, bil je od c. kr. deželnega sodišča po § 487. k. z. obsojen. — Nevtemeljenost njegove ovadbe dognala se je že davno prej, preden sem vložil proti njemu tožbo zaradi žaljenja časti. — Josip Dekleva. — V Postojini, dne 9. avgusta 1895.

Gospod Mat. Petrič s svojim popravkom sam prizna, kar mu je očital naš dopisnik. Res je grajal hraške gasilce, samo zato ker so s postojnskim orodjem gasili. Gosp. Petrič! To je v trenutku sile in potrebe neusmiljeno in nekrščansko. — Popravek Josipa Dekleve pa niti postavne oblike nima, priobčili smo ga ne oziraje se na § 19., temveč samo našim čitateljem v zabavo. Gosp. Dekleva! Gospod Petrič je glede spisovanja popravkov drugačna „glavica“ kot Vi!

(Toča) je 3. t. m. pobila poljske pridelke po zaloški občini, kamniškega okraja. Skode je do 2000 gld.

(Vtonil je) 5. t. m. triletni sin posestnika Pet. Potokar iz Radomlja.

(Toaleta in še nekaj.) Z Radovice, 10. avg.: Nikar ne mislite, da smo tu iznašli kako novo modo, dasi ne bi bilo čudno, ko bi naše mnogoštevilne šivilje — le-tu na Radovici imamo 7 šivalnih strojev — dobile patent za kak nov kraj. Vendar vidimo nove toalete, ki so sicer vsako leto jednake, pa so nam vselej ljube ter jih željno pričakujemo. S praznično obleko pričanja se dičiti grozdje, ono nove in ono stare trte. Grozdje namreč mehča in ob jednem spreminjajo jagode obleko, pa letos 8 dni kasneje kakor lani; novo trtje je za 2 dni naprednije od starega. Pred par dnevi je počrnela modra portugalka, iz katere delajo „vöslausko vino“; dan kasneje pordečil je rdeči španjol, ki daje poleg svojega belega brata najbolj čislano namizno grozdje. Vreme je jako ugodno; dal Bog, da bode stanovitno. Če bomo tudi malo dobili, naj bo vsaj dobro. — Z veseljem pozdravljamo razglas deželnega odbora kranjskega z dne 27. julija t. l. 50 do 60 ti-sočev ukoreninjenih cepljenih ameriških trt bo šlo v dežel. Všeč so nam tudi mnoge vrste za bela in črna vina, dasi mi Belikranjci pogrešamo našemu podneblju in naši zemlji toli prikladno ranino (lipovico), belino in črno kavščino (žametasto črnino). Ljubo nam pa ni, da je deželni odbor pri vsakem komadu v ceni poskočil za dva krajcarja. Razglas sicer pravi, da mali revni vinogradniki, kojih uboštvo je dokazano, dobé nekaj trt tudi brezplačno; pa joj, velika večina je siromašna in redek je vinogradnik, ki ima ali bo imel za 100 trt na razpolaganje 7 gld., piši in beri sedem goldinarjev.

(Nesreča.) 21letni Jan. Matzele z Gorenjega Toplega vrha pri Ormošnjicah, se je 3. t. m. tako nerodno igral s samokresom, da ga sprožil ter se smrtno zadel v prsa. Prepeljali so ga v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji, kjer je drugi dan umrl.

(Kranjska industrija na Ogerskem.) Minolo leto izumil je načelnik tvrdke „Goeppinger in drug.“ v Beli Peči na Gorenjskem, komerčni svetnik Meebold, novo patentovane jeklene verige v poljedelsko in tehniško svrhu. Te verige se ne izdelujejo s spajanjem posamičnih člankov, temveč s pripajanjem s stroji. Verige imajo trajno moč in se ne morejo članki potrgati. Tovarna izdeluje take verige na desetih strojih in ima največje razpečevanje na Ogerskem.

(Nova frančiškanska cerkev v Mariboru.) Minulo soboto je bilo dve leti, kar so mil. knezoškof blagoslovili temeljni kamen temu veličastnemu poslopju. Danes že stoji pred nami skoro popolno dovršeno. Pokriti je treba le še veličastna zvonika in

nekoliko osnažiti sprednjo stran. V kratkem se bodo obesili tudi na Dunaju vlti zvonovi.

(Okrajno zastopstvo v Ormožu.) Cesar je potrdil izvolitev župnijskega oskrbnika č. g. Vilibalda Venedig-a načelnikom okrajnega zastopstva v Ormožu.

(Okrajnim zdravnikom) za občine celjska okolica, Teharji, Sv. Lovrenc in Svetina je imenovan gospod dr. Al. Praunseis.

(Zoper solarske maše.) S Koroškega, 11. avgusta. Koroškim učiteljem ne ugaja, da se morajo šolarji udeleževati svetih maš, zlasti po zimi ne. Učitelji nočejo v cerkev (in če gredó, obnašajo se z večine tako, da so le v izpodtiko!) in zabraniti hočejo tudi otrokom, in to, kakor pravijo, iz zdravstvenih (?) ozirov! Pri zadnjem velikem zboru v Beljaku o Veliki noči so sklenili ti nositelji novodobne „aufklärung-e“ brez Boga, da hočejo naprositi deželni šolski svet, da se šolarji po zimi ne smejo voditi v cerkev k sveti maši. Da morejo to zahtevo prav „eindringlich schildern und fachmännisch begründen“, obrnil se je v imenu koroškega „Lehrerbund“-a (!) učitelj A. Klein v Blatogradu do zdravnikov, naj se izjavijo: ali je to, da so otroci zavezani, da morajo hoditi v cerkev, za-nje škodljivo v zdravstvenem oziru. Ali nizka temperatura v cerkvi škoduje slabotnim otrokom, in kako; ali kaj pomaga, če se pri epidemičnih boleznih zapré šola, če pa ljudje vkupno obiskujejo cerkve! Namen vsemu je jasen: zopet z nova pokazati staro nasprotstvo veri in cerkvi. In svojo „skrb“ do otrok našli so stoprav sedaj! Čudno! Nismo še čuli, da ljudje umirajo zbog tega, ker hodijo v cerkev, kakor jim ukazuje božja in cerkvena zapoved! Vzroka boleznim, tudi pri šolarjih, je iskati povsem drugod! Toda koroško učiteljstvo, vpreženo do cela pred liberalni voz, hoče imeti „hetz“ proti verskim napravam, in išče si ga, kjer more in zna! —m—

(Osebnosti.) Vodja pravosodnega ministerstva je premestil okrajnega sodnijskega pristava J. Kristofa iz Paterniona v Pliberk, ter pristava Henrika Detitscheg-a v Velikovec in ju imenoval sodnijskim pristavom pri deželnem sodišču v Celovcu; okrajna sodnijska pristava V. Kotzian-a in R. Markhl-a pa sodnijskim pristavom pri okrožnem sodišču v Celju.

(Zaobljubljena sveta maša.) Jutri, v torek, na praznik sv. Emigdija, škofa in mučenca, posebnega pomočnika zoper potres, bode ob 8. uri v stolnici tiha sveta maša v smislu obljube z dne 12. maja t. l. K sv. opravilu se prijazno vabijo verniki ljubljanskega mesta.

(Poprave in podiranja poškodovanih hiš pa — brezbriznost nekaterih gospodarjev.) Nad 200 hiš določili so državni tehniki za demoliranje in porušenje, deloma do cela, deloma le na polovico, a le malo gospodarjev se je ravnalo po teh izjavah in pokorilo dotičnim oblastvenim ukazom. Da se torej vsaj sedaj bistvene poprave ali nujno potrebno demoliranje izvrši, sklenil je mestni magistrat uročiti gospodarjem z nova ukrep, po katerem jim bo navedene poprave v gotovem roku izvršiti, sicer bode dal magistrat omenjena dela na račun hišnih posestnikov sam izgotoviti.

(Vremenski prerok.) Dunajska centrala javlja: Deloma vetrovi, deloma oblačno, brez posebnih neviht ali deževja. Temperatura se bode zvišala.

Društva.

(Vabilo k slavnosti, katero priredi „bralno društvo“ na Bledu) povodom blagoslovljenja društvene zastave v četrtek, dne 15. avgusta 1895. leta. Vspored: 1. Ob 9. uri dopoldne vsprejem gostov. 2. Ob 10. uri blagoslovljenje društvene zastave na otoku, potem slovesna sveta maša. 3. Ob 2. uri pop. skupni obed v gostilni g. M. Jeklerja. 4. Ob 4. uri tombola pri gospodu M. Jeklerju. Čisti dohodek tombole je namenjen „društvu v pospeševanje prihoda ptujcev na Gorenjsko v Bledu“. Pred tombolo svira blejska zdravilniška godba. 5. Ob 8. uri zvečer koncert v hotelu „Lujizine toplice“. Zbor nastopi v narodni noši. — Vspored koncertu: 1. M. Hubad: „Slovenske narodne pesmi“: a) „Ko b' sodov ne b'lo“, moški zbor. b) „Lovska“, moški zbor. c) „Je pa davi slanica pala“, mešani zbor. d) „Prišla je miška z luknjice“, mešani zbor. e) „Luna sije“, mešani zbor. f) „Škrjanček poje“, mešani zbor. 2. A. Ned

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,

I. Bezirk,

Stefansplatz
Nr. 11, Parterre.

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v kurzem listu
zaznamovanih
menic in vrednostij

ved: „Ljubezen in pomlad“, moški zbor s tenor-solo; solist g. A. Razinger. 3. Ant. Foerster: „Ljubica“, mešan zbor. 4. Ant. Foerster: „Njega ni“, četverospjev, pojo gg.: Jos. Maier, Pianetzki, Razinger, Rus. 5. Ant. Nedved: „Venec slovanskih narodnih pesmi“, mešan zbor s spremljevanjem na glasovirju; spremlja gospa M. Klimekova. — Vstopnina: Sedeži od I. do V. vrste 1 gld. 50 kr., vsi sledeči sedeži 1 gld., stojišča 50 kr. — Udje plačajo polovico. — Vstopnice se dobivajo v prodajalnicah gg. P. Homana in B. Lergetporerja, na večer koncerta pa pri blagajnici. — Gledé na namen čistega dohodka tombole se uljudno prosi za dobitke, kateri se v občinski pisarni (gostilna Jak. Peternel) hvaležno sprejemajo. — Slavna društva naj blagovolijo število članov, kateri se udeležé skupnega obeda, vsaj do 13. avgusta odboru naznaniti. — K obilni udeležbi vabi najljubneje odbor.

Telegrami.

Dunaj, 11. avgusta. Rumunski prestolonaslednik je odpotoval včeraj zvečer v Ulm. Nemški poslanik Eulenburg je došel včeraj zvečer iz Halla.

Dunaj, 12. avgusta. Neresnična je trditev nekega lista, da je v proračun za leto 1896 ustavljen kredit za ustanovitev poljske gimnazije v Tešinu.

Išl, 11. avgusta. Nadvojvoda Viktor Ludvik je odpotoval včeraj popoldne v Gmunden. V Išl so dospeli včeraj: vodja naučnega ministerstva Rittner in načelnik generalnega štaba Beck z Dunaja ter kabinetni ravnatelj Braun iz Ausse-a.

Sredec, 11. avgusta. Kakor poročajo listi, se je res osnovala koalicija, obstoječa iz liberalnih protiruskih strank, Stambulovistov in Radoslavistov, ker se je poleglo nasprotje s Stambulovo smrtjo. Njeno vodstvo je prevzel Petkov.

Belgrad, 12. avgusta. Tukajšnji železnični urad poroča, da se je peljal bolgarski princ s posebnim vlakom v Sredec.

Petrograd, 11. avgusta. Finančni minister je odpotoval včeraj v inozemstvo.

Odesa, 11. avgusta. Abesinsko odposlanstvo je včeraj odpotovalo proti domu.

Berolin, 11. avgusta. „Nordd. Allgem. Zeitg.“ poroča: Nemško brodovje mora sedaj odpluti iz marokanskih vodá, ker je dala marokanska vlada zadostenje glede umora nemškega državnika Rockstroha. Plačati mora 200.000 frankov, kateri se razdele med njegovo mater in lipsko tvrdo, pri kateri je služil; ostanek pa v pokritje državnih stroškov. Dalje mora vlada takoj izplačati 50.000 frankov, katere še dolguje za umor Nemca Neumanna, ktere bi morala plačati še le meseca oktobra. Sultan je konečno obljubil, da odstavi vse uradnike, ki so ovirali preiskavo glede Rockstroh-eve zadeve.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm
10	9. zvečer	736.6	17.3	sl. jz. z.	jasno	0.0
11	7. zjutraj 2. popol.	736.4 734.8	17.3 23.5	sr. jv. z. sl. jv. z.	jasno	
11	9. zvečer	734.7	20.2	sl. jug	jasno	0.0
12	7. zjutraj 2. popol.	734.8 734.2	15.0 28.4	sl. vzh. sr. jz. z.	megla jasno	

Srednja temperatura 10. in 11. avgusta 18.5° in 20.3°, ozir. za 0.8° pod in 1.1° nad normalom.

Dunajska borza.

Dné 12. avgusta.		Dné 10. avgusta.		Kreditne srečke, 100 gld.	
Skupni državni dolg v notah	100 gld. 95 kr.	4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	151 gld. 50 kr.	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	145
Skupni državni dolg v srebru	101	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	157	Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	17
Avstrijska zlata renta 4%	123	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195	Rudolfove srečke, 10 gld.	23
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	100	Salmove srečke, 40 gld.	70
Ogerska zlata renta 4%	123	Tisine srečke 4%, 100 gld.	145	St. Genois srečke, 40 gld.	72
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99	Dunavske vravnave srečke 5%	130	Waldsteinove srečke, 20 gld.	53
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	105.2	Dunavsko vranavno posojilo l. 1878	107	Ljubljanske srečke	23
Kreditne delnice, 160 gld.	399	Posojilo goriškega mesta	112	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	168
London vista	121	4% kranjsko deželno posojilo	99	Akcije Ferdinandove železn., 1000 gl. st. v.	3510
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	59	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99	Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	552
20 mark	11	Priporočne obveznice državne železnice	225	Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	110
20 frankov (napoleonador)	9	„ „ južne železnice 3%	170	Dunajskih lokal. železn. delniška družba	77
Italijanski bankovci	45	„ „ južne železnice 5%	131	Montanska družba avstr. plan.	95
C. kr. cekini	5	„ „ dolenskih železn. 4%	99	Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	168
				Papirnih rubljev 100	136

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Kavarovanje za zgube pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnice.

Zahvala

486 1-1

šč. gg. nadučitelju Styasni-ju in Mihaelu Grobotek-u iz Boh. Bistrice za izvanreden trud pri iskanju trupla na „Črni prsti“ našega ljubljene sina

Franca Goričnik-a

gojenca V. razreda o. kr. višje gimnazije v Ljubljani.

Dalje izrekamo prisrčno zahvalo slavnemu odboru slov. planinskega društva v Radovljici za sočutje in prekrasni venec. — Najtoplejšo zahvaljemo rodbino gospoda Beuc-a, gospodičini Tirman, šč. gg. Valtryni-ja in Tirman-a ter g. župana Mencingerja za sočutje in krasne vence.

Častiti duhovščini, gospodom pevcem, ki so oskrbeli ganljivo petje pri pogrebu dragega ranjkega, in vsem udeležencem pogreba bodi prisrčna zahvala.

Bohinjska Bistrica, dné 10. avgusta 1895.

Zalujoča rodbina.

Hiša na prodaj.

Hiša šte. 15 v Parnih ulicah v Ljubljani je z obširnim vrtom vred na prodaj. Hiša je še skoraj nova in dobro ohranjena, je še 5 let davka prosta. 481 3-2

Natančneje pogoje pové lastnik **Franco Bajt**, poste restante **Bozen** na Tirolskem.

Zahvala in priporočilo.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem se preselil s svojo delavnico iz Gradišča št. 8

v lastno hišo

v Kolezijske ulice št. 16,

ondí izvršujem

vsakovrstne sode

iz hrastovega in mehkega lesa.

Sprejemam tudi popraviljanja ter se priporočam v nadaljno naklonjenost.

Za dobro in ceno delo jamčim.

Prodajam in kupujem tudi staro vinsko posodo.

Av gust Repič,

sodarski mojster.

488 3-1

Katoliška Tiskarna
priporoča raznovrstne
vizitnice
po nizki ceni.

Št. 7261.

Naznanilo.

489 1-1

Zaradi glavnega snaženja uradnih prostorov ostane

deželna blagajna kranjska

od 14. do vštetega 18. avgusta t. l.

strankinemu prometu zaprta.

Deželni odbor vojvodine Kranjske.

V Ljubljani, dné 8. avgusta 1895.